

TYRESÖ 2035

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

TYRESÖ 2035 ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

tyresö kommun

TYRESÖ 2035 ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN. ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2017 XX XX

KAPITEL

01

INLEDNING. SIDAN 6–23

Här förklarar vi kort vad en översiktsplan är och vad vi vill utveckla och bevara. Hur medborgardialog har påverkat planförslaget, om kommunens historia, kommunens vision, om regionala och nationella mål. Här finns också en sammanfattning av hållbarhetsbedömningen.

KAPITEL

02

PLANERINGSSTRATEGIER. SIDAN 24–52

Här presenterar vi Tyresös planeringsstrategier inom olika teman, som natur, bebyggelse med mera. Dessa ger riktlinjer för efterföljande planering.

KAPITEL

03

MARKANVÄNDNING OCH HÅLLBARHETSBEDÖMNING. SIDAN 53–93

Här presenterar vi vår plan för ny markanvändning för hela kommunen och per kommundel samt tillhörande hållbarhetsbedömning.

KAPITEL

04

GENOMFÖRANDE. SIDAN 94–99

Här beskriver vi hur översiktsplanens riktlinjer och markanvändningsförslag kan genomföras. Översiktsplanens visioner görs i efterföljande mer detaljerad planering juridiskt bindande i exempelvis detaljplaner och avtal.

KAPITEL

05

REGISTER. SIDAN 100–107

Här hittar du sådant som gör det lätt att hitta i planen.

- Register
- Länsstyrelsens granskningsyttrande
- Protokollsutdrag från kommunfullmäktige

TILLSAMMANS
FORMAR VI
TYRESÖ!

FÖRKLARINGAR

Hänvisning till politiskt beslutade mål etc.

Hänvisning till kunskapsunderlag av olika slag.

Planen, bilagor och kartor finns också digitalt på tyreso.se/2035

Alla kartor visar Tyresö kommuns målbild för 2035.

Avgränsningar och sträckningar på kartor är grovt dragna. Inga exakta linjer.

HÄR ÄR VÄGEN TILL TYRESÖS FRAMTID

Denna översiktsplan visar i vilken riktning Tyresö ska utvecklas fram till år 2035.

Den ska borga för att Tyresö utvecklas på ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt.

Tyresös attraktivitet och kvaliteter nära storstad och natur ska stärkas samtidigt som vi bidrar till en god utveckling av Stockholmsregionen.

Översiktsplanen har tagits fram i dialog med Tyresöbor, företagare och föreningar och tar även hänsyn till regionala och nationella målsättningar. Den kan ses som en överenskommelse med alla Tyresöbor, företagare, föreningar, statliga myndigheter och våra grannar i regionen.

Dialogen som skett i flera steg har varit viktig då översiktsplanen blir vägledande för mer detaljerad planering under lång tid framåt.

BEVARAR OCH UTVECKLAR I SKÖN BLANDNING

Tyresö är känt för sin gröna och blå karaktär; naturen, sjöarna, kusten och nationalparken. Översiktsplanens mål är att värna allt detta och att stärka de biologiska spridningskorridorerna där de är svaga.

Samtidigt är vi en del av en expansiv region och vi både behöver och vill möta upp med fler bostäder

för dem som vill flytta hit. Våra barn och unga ska också kunna bo kvar eller återvända till kommunen för att bosätta sig. När vi blir äldre ska vi kunna hitta ett väl anpassat boende i kommunen.

Detta givet är grundidén i översiktsplanen att förtäta i de centrala områdena och längs några utvalda stråk, och göra dessa till mer stadsmässiga, levande och attraktiva boendemiljöer. Det är också viktigt att höja kvaliteten på områdenas grönområden. I övrigt skall kommunen präglas av en lågmäld bebyggelse. Östra Tyresö ska utvecklas varsamt och Trollbäcken förbli en grön och lummig villastad.

Vi tar hänsyn till Tyresös historia, kultur och miljö och utvecklar kommundelarna utifrån sina förutsättningar och behov av service – kommunal såväl som kommersiell. Det handlar om att ha nära till vardagsnära handel, mötesplatser, förskolor, skolor, idrottsanläggningar, äldreboenden och arbetstillfällen. Det ska också bli lättare att ta sig mellan kommundelarna.

MÅNGA HAR BIDRAGIT I ARBETET

Arbetet med översiktsplanen har engagerat Tyresöbor i alla åldrar, företagare och föreningar på ett mycket positivt sätt, allt från den tidiga dialogen 2014, till samrådet 2015 och granskningsfasen under 2016.

Vi har frågat hur det ska vara att leva i Tyresö kommun år 2035? Var kan vi bygga bostäder? Hur ska vi färdas till skola och jobb? Var ska vi leka, njuta, träffa vänner, shoppa, motionera?

Under den tidiga medborgardialogen 2013 fick vi in en mängd idéer och önskemål från Tyresöbor och andra intressenter. Dessa samlade vi ett samrådsförslag som skickades ut till alla hushåll, samt myndigheter, föreningar och organisationer som berörs av hur Tyresö utvecklas långsiktigt. Igen fick vi in över 1000 tankar, idéer och önskemål som värderades i arbetet med att ta fram ett utvecklat förslag. Under granskningen av det utvecklade förslaget kom ytterligare synpunkter på detaljer, varav många rättades till.

Tyresö har också, som första kommun i landet, tagit hänsyn till FN:s globala mål i översiktsplanens hållbarhetsbedömning. Det ger ett bredare perspektiv på hållbarhet – inte bara miljö och folkhälsa – och ligger helt i linje med vad som framkommit i dialogen med Tyresöbor kring kommunens utveckling. Dialogen har gett ett tydligt besked om att Tyresös identitet skapas genom att vi i all samhällsbyggnad tänker hållbart, mänskligt, grönt och blått.

VI GENOMFÖR TILLSAMMANS!

Nu startar arbetet med att förverkliga översiktsplanen. Vi gör det i samarbete med Tyresöbor, företagare och intresseföreningar. Och tillsammans med byggherrar, investerare och andra aktörer i regionen.

Översiktsplanen sträcker sig till 2035, men vi har haft blicken så långt fram som till 2055. Därför är det viktigt att vi har kommit överens över parti-gränserna och nu tillsammans står bakom helheten.

Tyresö i april 2017

Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Fredrik Saweståhl (M), ordförande
Mats Lindblom (L), 1:e vice ordförande
Marie Åkesdotter (MP), 2:e vice ordförande
Ann-Christin Svensson (M), ledamot
Anita Mattsson (S), ledamot
Kristjan Vaigur (S), ledamot
Lennart Jönsson (S), ledamot
Ulrica Riis-Pedersen (C), ledamot
Leif Kennerberg (KD), ledamot

»TYRESÖS ATTRAKTIVITET
OCH KVALITETER NÄRA
STORSTAD OCH NATUR SKA
STÄRKAS SAMTIDIGT SOM VI
BIDRAR TILL EN GOD UTVECKLING
AV STOCKHOLMSREGIONEN.«

Fredrik Saweståhl (M)

Ordförande i kommunstyrelsen
och miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Mats Lindblom (L)

1:e vice ordförande i kommunstyrelsen och
miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Marie Åkesdotter (MP)

2:e vice ordförande
miljö- och samhällsbyggnadsutskottet

Strandängarna, Tyresö Strand

KAPITEL 01: INLEDNING

Tyresö kommun behöver en långsiktig, strategisk plan för att utvecklas som en fantastisk plats att bo, leva och verka på. Därför tar vi nu fram en ny översiktsplan som sträcker sig fram till 2035 – och blickar ut mot 2055.

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Översiktsplanen är en långsiktig plan för mark- och vattenanvändning i hela kommunen och är ett av kommunens viktigaste styrdokument. Alla kommuner ska ha en översiktsplan som gäller för hela kommunen. Planen ska vägleda kommunens beslut när det gäller detaljplanering, planbesked, bygglov och andra tillståndsprövningar.

I Tyresö 2035 beskrivs riktlinjer för hur marken och vattnet ska användas för att skapa en hållbar utveckling i hela Tyresö. Översiktsplanen blickar fram mot 2035 med utblick till 2055. Planen ska visa hur kommunen vill utveckla och bevara det som redan finns, men pågående projekt är inte en del av översiktsplanen.

»PLANEN SKA VÄGLEDA
KOMMUNENS BESLUT NÄR DET
GÄLLER DETALJPLANERING,
PLANBESKED, BYGGLOV OCH
ANDRA TILLSTÅNDSPRÖVNINGAR.«

DETTA VILL VI UTVECKLA OCH BEVARA

Översiktsplanen visar vad kommunen vill utveckla och bevara. Det ska vara förutsägbart för Tyresöbor, näringsliv, byggare, myndigheter, grannkommuner och andra som skapar framtidens samhälle.

Kommunen kan inte bestämma på egen hand utan måste ta hänsyn till och rätta sig efter andra. Staten har lagt fast så kallade riksintressen som gäller allt från skydd av kulturhistoriskt intressanta miljöer till skydd av farleder. Kommunen måste också samordna sig med sina grannkommuners planering och med hela regionens utveckling.

UTVECKLINGSSTRATEGI

Översiktsplanens strategi för utveckling och markanvändningen som helhet är:

- Att skapa en mer sammanhållen kommun, regiondel och storstad genom att arbeta med stråk. Både stråk för förtätning av bebyggelsestrukturen och grönstråk som knyter ihop Tyresös gröna områden. De utpekade bebyggelsestråken finns i kollektivtrafiknära läge. Förtätning möjliggör att det totalt kan byggas ca 300 nya bostäder per år fram till år 2035.

- Att skapa mötesplatser och förutsättningar för service genom att arbeta med centrubildningar på olika nivåer. Det är kommuncentrum, kommundelscentrum, närcentrum (mötesplats med mindre handel och närservice) och mindre lokala torg/platsbildningar.
- Att göra den storstadsnära naturen och vattnen mer tillgängliga. Det gäller både stora orörda reservatsområden såväl som den bostadsnära parken.

STADSUTVECKLING:

NUTID:

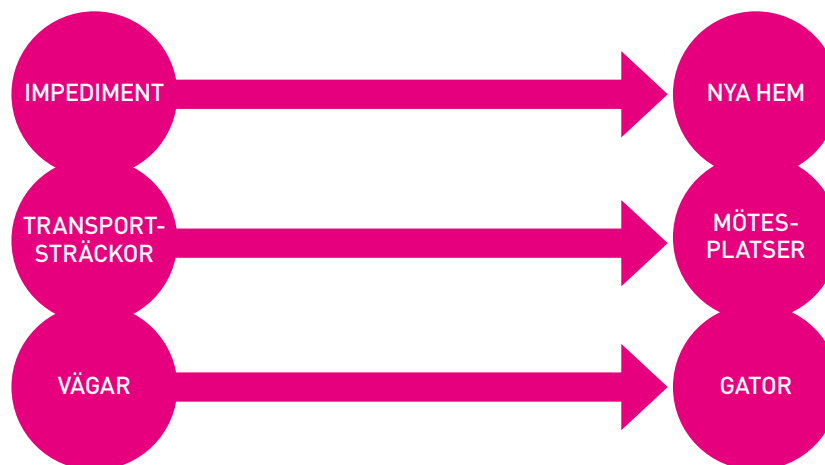
ÖVERSIKTSPLAN 2035-2055:

MELLANRUM:

Mark som blivit över vid exploatering, så kallad impediment, kan bebyggas.

GRÖNSTRÅKEN:

TRAFIKSYSTEMET:

MEDBORGARDIALOG FORMAR PLANEN

Tyresö 2035, den nya översiktsplanen tar vid efter planen från 2008. Förslaget är anpassat till nya kommunala, regionala och nationella mål med bäring på fysisk planering. En ny översiktsplan tas fram för att den gamla är genomförd och för att tydliggöra och sammanfatta kommunens ställningstaganden inom en rad olika frågor såsom bostadsförsörjning, kulturmiljö, klimat, naturvård med flera.

Tyresö kommun har medborgarfokus. Det betyder att människorna i Tyresö ska få vara med och bestämma. Därför har kommunen sedan 2013 haft flera tillfällen med spännande medborgardialoger; Tyck om Tyresö 2035, där Tyresöbor har fått vara med och påverka innehållet i den nya översiktsplanen.

SÅ KOM VI HIT

Beslutet att ta fram en ny översiktsplan för Tyresö togs i kommunfullmäktige i december 2012. Först bjöd kommunen in Tyresöbor, företagare, föreningar och tjänstemän för att komma med nya idéer om framtidens Tyresö. De som deltog i dialogen berättade hur de såg på kommunens styrkor, möjligheter, hot och svagheter. Många delade med sig av sina framtidsdrömmar.

Cirka 2 000 personer tyckte till om Tyresö i den rosa byggbod som kommunen placerade ut på sex platser i kommunen. Många lämnade också synpunkter via den digitala webbkartan och på andra sätt. Den tidiga dialogen som genomfördes är mer än vad som formellt krävs av medborgarinflytande under arbetet med att ta fram en översiktsplan.

Under den tidiga dialogen kunde besökarna i den rosa byggboden tycka till om olika värden för att ta fram en gemensam Tyresö-identitet som ska stärkas i all samhällsplanering och ge stöd i dem avvägningar som behöver göras.

Utifrån Tyresöbornas idéer tog kommunen fram ett förslag till ny översiktsplan. Det skickades ut till alla kommunens hushåll i form av en rosa tidning för samråd. Tyresöborna fick lämna synpunkter på öppet hus-helg i kommunens centrum, på webben, vid föreningsmöten med mera. Cirka 1 000 Tyresöbor, organisationer, myndigheter med flera tog tillfället i akt att tycka till om Tyresös utveckling.

Utifrån de synpunkter som kom in under samråd och den tidiga dialogen togs ett utvecklat förslag till ny översiktsplan fram. Det utvecklade förslaget förtydligade planeringsstrategierna och ambitionsnivån samt konkretiserade markanvändningen. En

kortversion skickades ut till alla hushåll i kommunen. Förslaget ställdes ut för granskning under fyra månader där man hade möjlighet att läsa förslaget och lämna synpunkter via e-post eller ett formulär på webbplatsen.

Under granskningsperioden genomförde kommunen olika aktiviteter för att förankra och utveckla förslaget. Det fanns möjligheter att träffa kommunen, genom att besöka ett av fyra öppna hus i form av »balkonghäng« eller på vår utställning på Tyresöfestivalen, samt uppmärksamma att granskningen pågick genom medier och med rosa skyltar runt om i kommunen.

Dialogen visade att många tycker lika, oavsett i vilken del av Tyresö de bor. Exempelvis tycker

många att det behövs bättre tvärförbindelser med kollektivtrafiken inom kommunen. Den synpunkten har många framfört både i Tyresö Strand och i Trollbäcken. Likaså ser många ett behov av offentliga mötesplatser, bättre service och trafiksäkerhet.

SÅ GÅR VI VIDARE

Tillsammans ska vi nu genomföra den nya översiktsplanen. Alla har en roll att förverkliga planens intentioner i framtida strategier, planer och beslut. Planen är ett av kommunens viktigaste styrdokument i den framtida utvecklingen. En sammanställning av hela dialogen finns på vår webbplats.

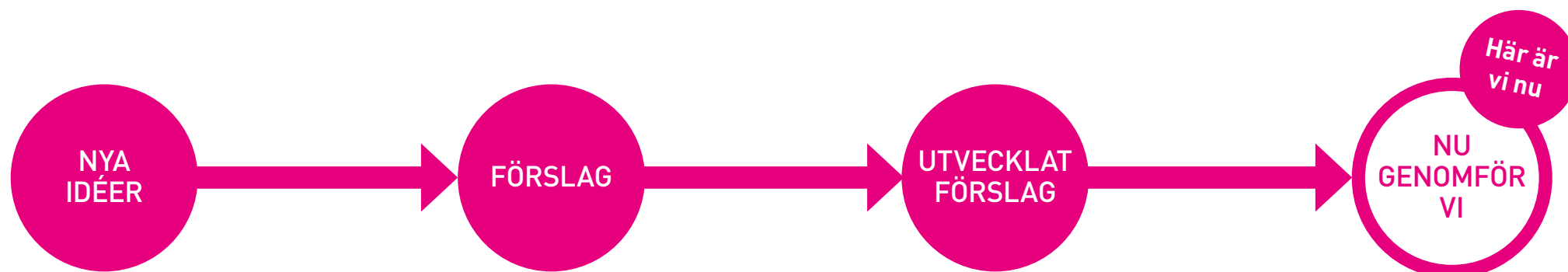
 En sammanställning av den tidiga dialogen finns på tyreso.se/2035

Bild: Tyresö kommun

PLANERING PÅ FLERA NIVÅER

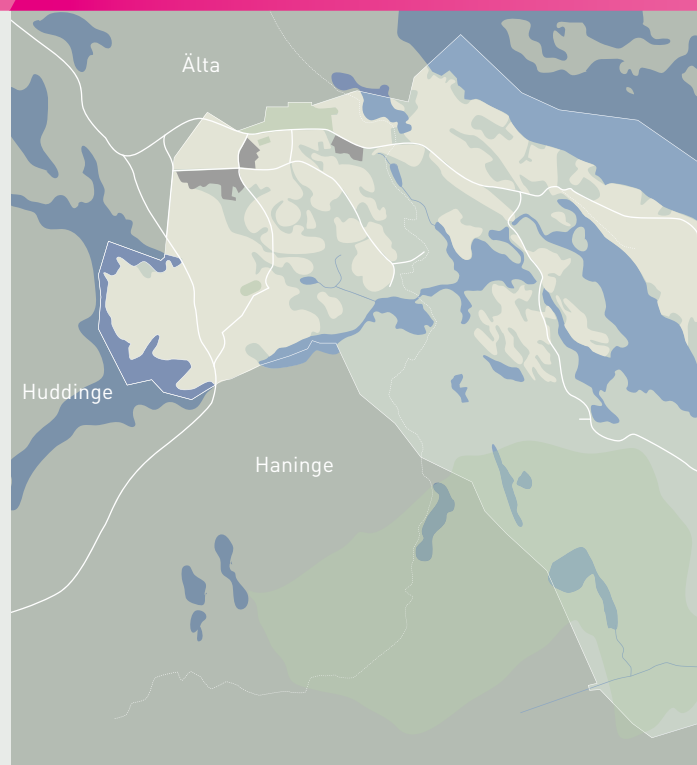
NATIONELLT

Nationella mål och planer samt lagstiftning

Plan- och bygglagen, miljöbalken med flera

REGIONALT

Regionala mål och planer, delregional samverkan

Regional utvecklingsplan, delregionalt utvecklingsprogram

KOMMUNÖVERGRIPANDE

Kommunens viljeinriktning för gemensamma intressen

Översiktsplan

Översiktsplaner ska visa hur kommunen bidrar till att uppfylla de mål och planer som beslutats om internationellt, nationellt och regionalt. Genom att planera lokalt i kommunen i förhållande till planering på andra nivåer, bidrar vi till att dessa mål uppfylls.

KOMMUNDEL

Platsspecifika viljeinriktningar för gemensamma intressen

Planprogram, exploateringsutredningar, fördjupade översiktsplaner

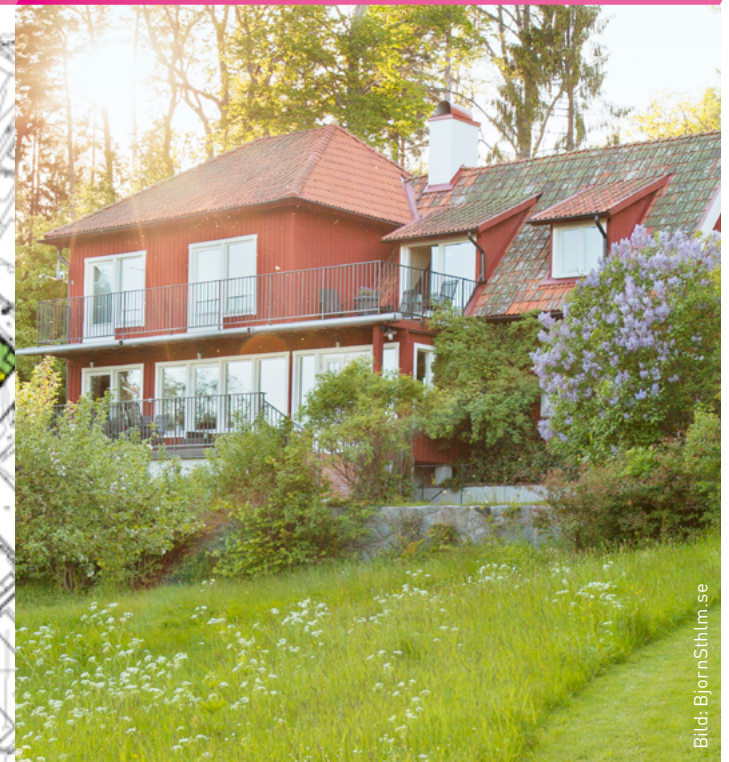
KVARTER

Allmänna och enskilda intressen, juridiskt bindande

Detaljplan, områdesbestämmelser

ENSKILD FASTIGHET

Krav på tekniska egenskaper vid nybyggnad och ombyggnad

Bygglov, förhandsbesked, byggande och förvaltning

FRAMTIDENS TYRESÖ

TYRESÖ KOMMUNS VISION

Den övergripande visionen för Tyresö kommun är att vara den mest attraktiva kommunen i Stockholmsregionen 2030.

KOMMUNPLAN

Tyresös kommunfullmäktige beslutar varje mandatperiod om en kommunplan med vision och mål. I visionen presenteras Tyresö kommuns strategiska målområden, vilka är:

- Livskvalitet – den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter
- Attraktiv arbetsgivare.

Kommunplan

PÅGÅENDE PROJEKT

Det detaljplaneras och byggs nya bostäder löpande i kommunen. För dessa har det hållits eller hålls medborgardialog separat enligt plan och bygglagen. Pågående projekt är inte en del av den nya översiktsplanen.

Mer information om pågående projekt finns på kommunens webbplats.

BEFOLKNINGSPROGNOS

Stockholms län växer i rekordfart och befolkningen ökar ännu snabbare än prognoserna tidigare visat. Om 20 år beräknas en fjärdedel av Sveriges befolkning bo i huvudstadsregionen. Stockholms storstadsregion är ett av de områden som växer snabbast i Europa.

År 2035 har Tyresö kommun 60 000 - 65 000 invånare om nuvarande trend fortsätter. Detta blir en ökning med 38 procent från över 47 000 invånare 2016. I framtiden kommer Tyresö att få en större andel äldre – andelen barn och unga blir oförändrad och andelen som arbetar minskar. Antalet personer över 65 år beräknas öka med cirka 16 procent 2013–2023, snabbast ökar antalet personer över 80 år.

FRÅGOR SOM GENOMSYRAR ALLT

Det finns frågor som är viktiga och som genomsyrar allt det vi planerar. Dessa frågor ges inte egna kapitel utan finns hela tiden med i de bedömningar som gjorts när förslaget till ny översiktsplan tagits fram. Frågorna är:

- Regionalt perspektiv
- Jämställdhet
- Mångfald
- Folkhälsa
- Barnperspektiv
- Tillgänglighet
- Hållbarhet
- Klimat
- Jämlikhet

TYRESÖS IDENTITET LEDER OSS RÄTT

IDENTITET:

Tyresös identitet skapas genom att vi i all samhällsbyggnad tänker hållbart, mänskligt, grönt och blått.

Allt vi gör och alla beslut vi tar ska värna om ekologiska, sociala och ekonomiska värden. Nya miljöer utformas omsorgsfullt och estetiskt tilltalande – miljöer som håller i längden. Vi bygger ett hållbart samhälle samtidigt som vi växer.

Tyresö har en bebyggd miljö som stödjer livet mellan husen genom en mänsklig skala, form och klimat. Den mänskliga skalan går igen i allt som kommunens verksamheter, företagande och boendemiljöer.

Tyresö är ett starkt samband i Tyrestakilen. Vi är kända för vår natur och vårt vatten som är storslaget och varierat. Alla Tyresöbor har nära till rekreation, friluftsliv, skog, park och vatten.

TEMAN:

Identiteten stärks ytterligare genom att vi adderar fyra teman till identiteten; aktivt, nära, varierat och tillsammans.

Miljön lockar till aktivitet, möten, lek, kultur och rekreation. Det är enkelt att leva ett aktivt liv.

Tillsammans skapar vi framtidens Tyresö. Dialog och kommunikation lägger grunden till samsyn mellan Tyresöbor, näringsliv, föreningar, kommun och fastighetsägare.

Tyresöborna upplever att det är nära till allt. Knutpunkter i och utanför Tyresö skapar ett nätverk av attraktiva platser för såväl arbete som fritid.

Variationsrikedom genomsyrar alla delar av samhället. Det finns mycket att välja på vad gäller livsstil, boendeform, utemiljö, service, handel och transporttjänster.

TYRESÖS HISTORIA

Kommunen förändras ständigt – från förhistorisk tid, via Tyresögodset, sommarnöjena, modernismen och tiden efter 1975 till dagens byggväg. Mycket har förändrats.

Under brons- och järnåldern steg landet ur havet. Då beboddes Tyresö av jägare och samlare. Många av de orsnamn vi ännu i dag använder härrör från järnåldern eller medeltiden då torp, gårdar och byar kom till. Exempel på det är Raksta, Rundmar, Kumla och Näsby.

Från 1600-talet fram till 1930 dominerades Tyresös utveckling av Tyresögodset. Det var ett av Stockholmstraktens största gods och ägorna omfattade nästan hela dagens kommun. Mycket av Tyresö kommuns rika och kända kulturhistoria finns i miljöerna runt Albysjön. I området ingår Nordiska museets Tyresö slott, Lilla Tyresö samt kyrkan. Här kom det första centrumet i Tyresö att växa fram, senare blomstrade det under 1890-talet och 20–30 år framåt i tiden med Prins Eugen och konstnärskolonin.

Vid sekelskiftet 1900 lät Tyresögodsets ägare markis Lagergren stycka tomter för sommarvillor runt Breviksmaren. Detta var inledningen på en ny period i Tyresös historia. Från 1930 styckas merparten av marken i Tyresö Strand och i Östra Tyresö för

sportstugebebyggelse. Utbyggnaden av sportstugor och egnahem påbörjades under samma tid också i Trollbäcken när Kumla herrgårds marker såldes.

År 1959 antogs en lag som gjorde det möjligt för allmännyttiga bostadsföretag att äga mark utanför den egna kommunen. Lagen fick namnet Lex Bollmora då den gjorde det möjligt för en annan kommun, Stockholms stad, att bygga tusentals bostäder i flerfamiljshus, radhus och småhus i Tyresö. Under 1960- och 70-talet tiofaldigades befolkningmängden i kommunen som får den bebyggelse och struktur som i huvudsak gäller än i dag.

Efter 1975 har ny bebyggelse mestadels kommit till i anslutning till redan bebyggda områden. I stora delar av kommunen har sportstugor ersatts av större villor. Omvandlingen är nästan helt genomförd i Trollbäcken och i Tyresö Strand, där det bara finns enstaka stugor kvar från fritidshusepoken. Trädgårdsstaden och Strandtorget i Tyresö Strand var kommunens stora utbyggnadsprojekt under 1990- och början av 2000-talet.

»UNDER 1960- OCH 70-TALET TIOFALDIGADES BEFOLKNINGSMÄNGDEN I KOMMUNEN SOM FÅR DEN BEBYGGELSE OCH STRUKTUR SOM I HUVUDSAK GÄLLER ÄN I DAG.«

Under 1900-talets första år lät markisen vid Tyresö slott avstycka ett dussintal tomter för stora sommarvillor.

Zig-zag-radhusen vid Tyresö centrum ritades av Bo Sahlin och är en del av »den konkava staden«.

TÄNK GLOBALT – AGERA LOKALT

Kommunen kan inte bestämma på egen hand utan måste ta hänsyn till och rätta sig efter andra viljeinriktningar. Översiktsplaner ska visa hur kommuner bidrar till att uppfylla de mål och planer som beslutats om internationellt, nationellt och regionalt.

Genom att agera lokalt i kommunen bidrar vi till att dessa mål uppfylls. Kommunens fysiska struktur och utseende har stor betydelse för de val vi som privatpersoner och företag gör samt för hur vi lever. Därför finns det många nationella mål som kommunen ska ta hänsyn till i den fysiska planeringen. Dessa mål gäller så skilda områden som jämställdhet, folkhälsa, miljö och arkitektur. När vi utformar den nya översiktsplanen tar vi bland annat hänsyn till:

- Vision för Sverige 2025

 Läs mer och se filmen på Boverkets webbplats www.boverket.se

- Nationella målen för arkitektur, form och design (nya Livsmiljö)
- Nationella mål för kulturmiljöns mångfald
- Nationella miljö kvalitetsmålet »God bebyggd miljö« (nya nationella Hållbarhetsmålen)
- Nationellt mål för jämställdhet
- Nationella målen för funktionshinderspolitiken

- Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF5
- Andra regionala och kommunala underlag finns i kapitel 5.

AVVÄGNINGAR OCH PRIORITERINGAR

All planering handlar om att ha en vision och sedan förverkliga den genom att göra avvägningar och fatta beslut på vägen fram mot målet. Att prioritera bland önskemål och värden är en del av detta. För att kunna ta fram en översiktsplan behövs stor kunskap om hur kommunen ser ut i dag och hur den kan komma att utvecklas. Kommunen behöver förstå hur världen kring oss ser ut och utvecklas och hur den kan komma att påverka oss, så kallad omvärldsbevakning.

I en översiktsplan är avvägningar som gjorts mellan olika intressen generella och på en övergripande nivå. Oftast tar en översiktplan inte upp frågan om hur saker i detalj ska lösas på plats. Kommunens ambition är att tydliggöra vilka problemställningar som finns att ta hänsyn till och arbeta med i den fortsatta planeringen. Staten, i form av länsstyrelsen, granskar att kommunen har gjort rimliga avvägningar när det gäller allmänna intressen, hållbarhetsbedömning, bostadsförsörjning och nationella intressen med mera.

HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED GLOBALT PERSPEKTIV

Översiktsplaner kan alltid antas medföra betydande miljöpåverkan och ska då enligt miljöbalken konsekvensbedömas utifrån miljö- och hälsoaspekter – en s.k.

miljökonsekvensbeskrivning. Dessutom är det vanligt att översiktsplaner bedöms utifrån lokala, regionala och nationella miljö- och folkhälsomål. I syfte att ta ett bredare grepp kring hållbar utveckling har Tyresö kommun låtit bedöma översiktsplanen utifrån FN:s globala mål för hållbar utveckling för att även inkludera sociala och ekonomiska aspekter. Att göra bedömningen mot FN:s mål ligger helt i linje med vad som framkommit i dialogen med Tyresöbor kring Tyresös översiktsplan och utveckling.

»ÖVERSIKTSPLANEN SKA BORGA FÖR ATT TYRESÖ UTVECKLAS PÅ ETT EKOLOGISKT, SOCIALT OCH EKONOMISKT HÅLLBART SÄTT.«

SAMMANFATTNING AV HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Tyresö kommun är en plats med unika värden och miljöer, med god närhet till centrala Stockholm. När kommunens befolkning över tid kommer att växa finns det några centrala knäckfrågor som behöver beaktas i den fortsatta planeringen. Som med nästan all fysisk planering är det nödvändigt att den byggda miljön inte konkurrerar med grönytor och ekosystemens resiliens och funktion. Både för att uppnå en ekologiskt hållbar utveckling men även för att se till att kommunens invånare har god tillgång till rekreationsområden och ytor som inte har några programmerade funktioner.

Tyresö är en kommun med relativt hög andel bilburen befolkning. För att tillgodose både mobilitetsbehov och klimatmål behöver kollektiva färdmedel samt möjlighet till transport på säkra gång- och cykelbanor prioriteras och planeras noggrant, inte minst i kommunens minst centrala delar som Tyresö Strand och Brevik (Yttre samt Inre). Där förtätning och kompletteringsbebyggelse tillkommer är det viktigt att bostäders upplåtelseformer och prisklasser varierar för att möjliggöra för människor med olika bakgrund och förutsättningar att bo blandat för att inte ytterligare förstärka den negativa trend av segregation som finns i hela Stockholm. Här är det även viktigt att

olika stadsdelar med hjälp av den byggda miljön kopplas samman så att människor med lätthet kan röra sig genom hela kommunen och inte stanna i »sitt« område.

En stor del av kommunen har kuststräckor, i väst mot Drevviken och i öst mot Östersjön. Prognoser för framtida klimatförändringar bedömer att vattennivåerna i bland annat Östersjön kan komma att höjas över tid. För att säkra kommuninvånarnas trygghet behöver planering ske med hänsyn till befintliga prognoser och försiktighetsåtgärder vidtas där det bedöms vara nödvändigt.

Ny bebyggelse behöver vara attraktiv och inbjudande både för boende men också för att nya företag ska vilja etablera sig inom kommunens nya kommundelscentrum och säkra kommunens ekonomiska bärighet. Tyresö är bärande av en rik kulturhistorisk identitet på många platser, inte minst kring Tyresö slott, och när kommunen utvecklas behöver dessa miljöer bevaras i största möjliga mån med hjälp av expertis på området.

Där nya kommundelscentrum växer fram behöver skola, idrott, vård och omsorg växa i samma takt som antalet invånare för att boende inte ska tvingas söka sig till närliggande kommuner för sådana tjänster och på sikt lämna kommunen. När platser

för skola och fysisk aktivitet tillskapas är även ett genusperspektiv viktigt att beakta så alla människor, oberoende av könsidentitet, kan säkra en likartad tillgång på viktiga samhällsfunktioner.

Hållbarhetsbedömningens sammantagna bedömning är att Tyresö kommun tar ett ambitiöst och medvetet grepp om de frågor som är av central vikt för ett långsiktigt och hållbart samhälle. Utredningar, styrdokument och områdesspecifik expertis ska inspirera och säkra en hållbar utveckling av både naturreservat, kulturhistoriskt värdefulla miljöer, marina resurser och den byggda miljön.

Det finns naturligtvis utmaningar. Bland annat i form av behovet av utbyggd kollektivtrafik, skapandet av arbetstillfällen, tydligt genusperspektiv, bevarandet av gröna spridningsvägar för växt- och djurlivet, utbyggnad av VA samt behovet att förse kommunens invånare med förnyelsebara energikällor. Men så länge kommunen vidhåller sina höga ambitioner, följer sina styrdokument och kopplar in expertis där det bedöms nödvändigt, finns goda möjligheter för att Tyresö kommuns utveckling blir långsiktigt hållbar.

DE GLOBALA MÅLEN

Den 25 september 2015 enades FN:s 193 medlemsländer om att anta de globala målen. De globala målen är en ny agenda för global hållbar utveckling och är en efterträdare till de millenniemål som varit aktuella fram till 2015. Syftet med de globala målen är att människor världen över ska kunna enas kring en definition kring hållbar utveckling med hjälp av mål och delmål och på sikt kunna mäta hur arbetet fortgår. Medlemsländerna har enats om att åstadkomma tre saker under de kommande 15 åren: Att utrota extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor samt att lösa klimatkrisen. Då dessa övergripande mål är antagna av länder med väldigt varierande förutsättningar, är delmålen specifikt anpassade för respektive lands unika förutsättningar. I Sverige har vi t.ex. inte utsträckta problem med extrem fattigdom, även om många människor i Sverige lever på otillräckliga resurser.

 Läs mer om de globala hållbarhetsmålen på globalamalen.se

1. INGEN FATTIGDOM

Avskaffa all form av fattigdom överallt.

2. INGEN HUNGER

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

3. HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

4. GOD UTBILDNING FÖR ALLA

Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

5. JÄMSTÄLLDHET

Uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

6. RENT VATTEN OCH SANITET

Säkerställa tillgång till hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

7. HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA

Säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

8. ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

10. MINSKAD OJÄMLIKHET

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

12. HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsstrukturer.

13. BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

14. HAV OCH MARINA RESURSER

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

15. EKOSYSTEM OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

17. GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP

Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

De globala målen inkluderar både miljökvalitetsmålen och folkhälsomålen. Genom att använda de globala målen som utgångspunkt skapas en heltäckande och strukturerad metod för och presentation av hållbarhetsanalysens resultat.

NATIONELLA MILJÖMÅLEN

(Naturvårdsverket)

Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det finns även preciseringar av miljökvalitetsmålen.

Preciseringarna förtydligar målen och används i det löpande uppföljningsarbetet av målen.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

FOLKHÄLSOMÅLEN

(Folkhälsomyndigheten)

Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbetet i Sverige är »att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika

villkor för hela befolkningen«. För att underlätta arbetet med att uppnå målet har en samlad målstruktur med elva målområden utvecklats.

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barn och ungas uppväxtvillkor
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och livsmedel
11. Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

TYRESÖ I STOCKHOLMSREGIONEN

Tyresö är en del av Stockholmsregionen och dess utveckling. Många väljer att flytta till regionen för att starta nya liv med jobb eller studier. Barn och ungdomar växer upp, flyttar hemifrån och bildar nya familjer med barn.

Den befolkningsökning vi står inför är en utmaning som vi tillsammans ska ta till oss och möta. Utmaningarna är att många olika intressen ska kunna samspela på en begränsad yta. Kommunen ska klara av både långsamma och snabba förändringar såsom politiska oroligheter, ekonomiska konjunkturförändringar som naturkatastrofer och flyktingströmmar. Kommunens långsiktiga samhällsplanering ska ge en god förmåga att hantera förändringar vi inte vet något om i dag. Kommunen ska växa hållbart in i framtiden!

REGIONAL UTVECKLING

Stockholms läns landsting arbetar med att ta fram en ny regionplan. Regionplanen kommer att visa en målbild för den långsiktiga utvecklingen i regionen. I samrådsförslaget till den nya regionplanen, RUFSS 2050, listas sex utmaningar för Stockholmsregionen. Dessa är relevanta även för Tyresö kommun:

- Möjliggöra befolkningstillväxt och samtidigt förbättra regionens miljö och invånarnas hälsa.
- Vara en liten storstadsregion och samtidigt internationellt ledande.

- Öka tryggheten i regionen samtidigt som världen upplevs som mer osäker.
- Minska klimatpåverkan och samtidigt möjliggöra ökad tillgänglighet och ekonomisk tillväxt.
- Åtgärda kapacitetsbrister samtidigt som behoven fortsätter att växa.
- Ha en fortsatt öppen region och samtidigt stärka inkluderingen.

RUFSS pekar ut åtta regionala stadskärnor som binder ihop Stockholmsregionen. Haninge stadskärna är Tyresös närmaste stadskärna enligt RUFSS men svaga länkar från Tyresö till Haninge visar att för flesta tyresöbor är innerstaden ett mer attraktivt alternativ för stadskärnetjänsterna.

NÄTVERK FÖR SAMARBETE

Tyresö gränsar till fem kommuner: Nacka, Stockholm, Huddinge, Haninge och Värmdö. Flera frågor i den översiktliga planeringen kräver samordning över kommungränserna, exempelvis de som gäller infrastruktur och vatten. Tyresö kommun ingår i en rad olika nätverk för samarbete.

I Södertörnssamarbetet ingår åtta kommuner som har en lång tradition av samarbete kring en rad frågor, exempelvis kring infrastrukturfrågor, räddningstjänst (SBFF) samt miljö- och hälso-skyddsförbund (SMOHF). Södertörnskommunerna har tillsammans närmare en halv miljon

invånare och utgör en stark drivkraft för utveckling i Stockholmsregionen.

Tyresö kommun samarbetar även om Skrubba genom LÄSK-samarbetet (Lindalen, Älta, Skrubba). Detta område, nordväst om Tyresö, ligger i Stockholms stad och gränsar även till Nacka kommun i norr. Syftet är att gemensamt planera markanvändning och infrastruktur utan att hindras av kommungränser. För Tyresö är det viktigt att kommunerna även fortsatt planerar tillsammans för att hitta en effektiv markanvändning, genom exempelvis en förlängning av Bollmoravägen genom Skrubba till Gudöbroleden samt lokalisering av verksamheter som ger kommunernas invånare gemensam nytta.

»FRÅN TYRESÖ CENTRUM ÄR
DET LIKA NÄRA TILL SLUSSEN
OCH HANINGE CENTRUM SOM
TILL DYVIKSUDD.«

